

DEN STORA AMERIKARESAN 7-9, GY

The roadmovie

USA – möjligheternas land?

Den här filmen tar oss med på en snabb resa genom det mångkulturella USA, ett land ungefär tjugotvå gånger så stort som Sverige sett till ytan. På resan genom USA får vi ögonblicksbilder av ett mångfacetterat land, dess identitet, historia, men också skymta en del av de problem landet har att arbeta med.

Filmen kan användas som en introduktion till ett tema om USA som land eller i samband med att diskutera kulturell identitet och dess orsaker. Handledningen till filmen följer filmens upplägg, bidrar med ytterligare fakta om varje plats vi får besöka och ger förslag på uppgifter att arbeta med.

Målgrupp handledning: 7-9, gy

Författare: Petronella Ekström, Örebro

Centralt innehåll Lgr 11

Samhällskunskap årskurs 7-9

- reflektera över hur individer och samhällen formas, förändras och samverkar,
- analysera och kritiskt granska lokala, nationella och globala samhällsfrågor ur olika perspektiv.

Musik årskurs 7-9

- analysera och samtala om musikens uttryck i olika sociala, kulturella och historiska sammanhang.

Nyckelord

kulturell identitet, USA, kultur, musik, ekonomi, finanskris

Filminfo

Speltid: 11 min

Målgrupp: från 12 år

Ingår i SLI Plus

Ingår i serien "Den stora amerikaresan", 8 filmer om USA.

Handling

Vi får följa med på en snabbspolad roadtrip genom USA:s skiftande landskap och kultur. I filmen görs elva stopp i olika delar av landet. Hela resan ger en samlad bild av USA både vad det gäller kultur, sport, ekonomi, politik och till viss del dess historia. Framför allt lyfts frågan om den kulturella identiteten och vad det är som definierar och orsakar den.

New York – the Big Apple

Vi landar i New York, staden som aldrig sover, och får besöka Bronx, en av New Yorks tuffaste stadsdelar och hiphopens hem. Visste du att Bronx har svenskt ursprung?

New York är USA:s mest folkrika stad med sina ungefär 20 miljoner invånare i och omkring staden. Själva stadskärnan består av fem stadsdelar: Manhattan, Brooklyn, Queens, Bronx och Staten Island.

- Vill du ta reda på lite mer fakta om USA eller kanske jämföra USA med Sverige eller andra länder? Kanske skulle du vilja veta hur ditt liv skulle se ut om du bodde i USA? Följ länken www.varldskoll.se för att komma till Svenska FN-förbundets webbsida.

Niagarafallen

USA Sträcker sig över 9 826 675 kvadratkilometer land och vatten. Det betyder att USA:s natur skiljer sig mycket åt från norr till söder och öster till väster. I USA:s nordligaste stat, Alaska, hittar vi Nordamerikas högsta berg Mount Mckinley eller Denali. I Alaska kan det bli så kallt som -60°C och här hittar vi bl a djur som grizzlybjörn, sjölejon och myskoxe.

I södra delarna av USA är det betydligt varmare, med en medeltemperatur på upp till $+33^{\circ}\text{C}$ under sommarhalvåret. Djur som alligator, skallerormar och flasknosdelfin trivs här.

I USA hittar vi också naturfenomen som Niagarafallen. Niagarafallen, i nordöstra USA på gränsen mot Kanada, är inte världens högsta vattenfall, men det har en extremt hög vattengenomströmning. Om man vill så kan man komma mycket nära fallen i turbooten "Maid of the mist".

- Hur stort är Europa? Jämför med USA. Kanske kan den sådana jämförelse göra det lättare att förstå varför det är så svårt att prata om "klimatet i USA" eller att många amerikaner har svårt med länderna i Europa. Kan du namnet på alla USA:s stater och var i Nordamerika de ligger?
- Niagarafallen är, som namnet vittnar om, inte bara ett fall utan flera. Hur många, och vilka, fall ingår i Niagarafallen?
- Vilket är världens högsta vattenfall och i vilken del av världen ligger det?
- Har vi några större vattenfall i Sverige och i så fall vilka?

Washington DC - USA:s huvudstad

Washington är huvudstaden som inte var tänkt att bli en stad. Idag bor här ändå över 600 000 människor, något mer än vad som bor i Göteborg.

I staden, som var planerad att bli en politisk arena, finns flera krigsmonument, bl a ett monument över de som stupade i det första kriget som visades i tv - Vietnamkriget. Vietnamkriget, och då framför allt USA:s inblandning i kriget, orsakade stor debatt både i USA och i övriga världen. Vietnamkriget har skildrats i både filmer och böcker inom populärkulturen, bl a *Plutonen*, *Apocalypse now*, *Född den fjärde juli* och *Forrest Gump*.

- USA:s inblandning i konflikter utomlands är fortfarande föremål för debatt. Kan du nämna några andra konflikter i moderna tid där USA har varit eller är inblandade?

Den amerikanska kulturen

När amerikaner i Washington får frågan om vad som är amerikansk svarar de bl a ostburgare, amerikansk fotboll, snabbmat och den amerikanska flaggan.

- Om du fick frågan om vad som är mest svenskt, vad skulle du svara då?
- Med tanke på hur stort USA är, och hur många stater det består av, så är kanske en rättvisare jämförelse om kulturell identitet att fråga om vad som är mest europeiskt. Vad skulle du vilja framhålla som typiskt europeiskt?

En ekonomi i kris

Vårt nästa stopp är i Detroit, centrum för amerikansk bilindustri. Motortown, eller kort och gott Motown, är miljonstaden som avfolkats efter att de stora bilindustrierna flyttat sin tillverkning till Asien. I stadens centrum står stora byggnader tomma och nedgångna.

Efter finanskrisen 2008 fick dessutom många människor svårt att betala av sina huslån och de som inte kunnat sälja sina hus har helt enkelt lämnat dem och låtit dem förfalla. Idag lever många av stadens invånare i fattigdom och brottsligheten är hög.

- Finanskrisen i USA fick stor påverkan på övriga världen och banker och finansinstitut världen över gick i konkurs. Varför har USA:s ekonomi så stor påverkan på världsekonomin?

Något som dock inte förfallit är stadens NHL-lag som är ett av USA:s bästa hockeylag och ett av de sex ursprungliga lagen i serien. Laget har många svenskar i sin uppställning och några kända svenskar som har spelat för Detroit Red Wings är Börje Salming och Nicklas Lidström.

- Vad tror du om sportens betydelse för en stad eller ett samhälle? Vad kan sport ha för betydelse för den egna identiteten?

Nashville

Lika stor betydelse för stadens identitet som Red Wings har för Detroit har countrymusiken för Nashville, Tennessee. Nashville, countrymusikens huvudstad, ligger i östra delen av USA, granne bl a med sydstaterna Georgia, Alabama och Mississippi. Stjärnor och idoler som Dolly Parton, Johnny Cash och Carrie Underwood har spelat in skivor här.

- Invånarna i staden hyllar musiken och genren och en kille försöker sätta ord på vad countrymusiken betyder: "Countrymusikens livsstil. Den amerikanska drömmen – att börja på botten och ta sig upp till toppen." Vad tror du han vill säga med det?
- Musik är en stor industri och vi konsumerar musik i alla åldrar. Vilken betydelse tror du att musik har för vår identitet?
- Vilka genrer inom musiken förknippar du med USA? Varför?
- Vilka genrer inom musiken förknippar du med Sverige? Varför?

Sverige i USA

Ligger Göteborg i USA? Svaret på den frågan måste bli ja. Gothenburg ligger i Nebraska och stadens fotbollslag heter inget annat än "The Swedes". Staden har fått sitt namn efter Göteborg och grundades av svenska utvandrare i slutet av 1800-talet.

- I slutet av 1800-talet flyttade många svenskar till USA för att söka lyckan i det stora landet i väster. Orsaken bakom flytten var fattigdom, svält och religiös ofrihet. Kanske har du läst Vilhelm Mobergs trilogi om smålänningarna Karl-Oskar och Kristina eller sett filmatiseringen? Om du är intresserad av den stora svenska emigrationen under slutet av 1800-talet kan du besöka www.utvandranashus.se. Här kan du bland annat läsa en artikel om "Några allmännyttiga råd för utvandrare till Amerika".
- Även här i Gothenburg får vi upp ögonen för idrottens betydelse. Vad menar berättaren med att ungdomar kan få råd att studera om de är duktiga inom en sport? Är det inte gratis att gå i skolan i USA? Hur ser deras utbildningssystem ut?

Chicago

Trots att New York kanske är mer känt för sina skyskrapor så är det i Chicago vi hittar USA:s högsta byggnad, i alla fall om man räknar huskroppen.

- Vilka andra höga byggnader känner du till i USA?
- Vet du vilken världens högsta byggnad är?

Chicago är en av de städer där den organiserade brottsligheten haft sitt starkaste fäste och i programmet visas en bild på Al Capone. Många är de Hollywoodfilmer som inspirerats av kända gangsters och filmerna utgör en egen genre som hade sin storhetstid under 1930-talet. Andra amerikanska städer, som också besöks i programmet, där organiserad brottslighet varit stark är Los Angeles och New York.

- Var tror man att maffian i USA har sitt ursprung och hur kom den till USA?

Under programmet får vi se flera exempel på fotspår efter den svenska emigrationen till USA i slutet av 1800-talet. Chicago är en av de största "svenskstäderna" i USA och på Göteborgs stads hemsida gå att läsa att Chicago år 1900 hade flera svenska invånare än Göteborg. I Chicago finns idag flera svenskättlingar, speciellt i stadsdelen Anderssonville.

Dallas – olja, såpopera och presidentmord

Texas är delstaten i USA som är mest känd för sin olja och för informationsteknologi. Delstatens tredje största stad, Dallas är kanske mest känd för TV-serien med samma namn och presidentmordet på John F Kennedy 1963.

Vi möter åter sport på vår resa och den här gången befinner vi oss i gränslandet mellan sport och underhållning. Roller derby är en lagsport som utövas på rullskridskor på en oval bana inomhus.

- Berättaren i filmen ger uttryck för att det ibland kan vara lite svårt att skilja på vad som är sport och vad som är underhållning i USA. Känner du till andra amerikanska sporter som är mer underhållning än verklig tävling?

Drömmen om USA

Drömmen om USA – drömmen om trygghet. Filmen inleds med en panoramavy över frihetsgudinnan, en välkänd symbol för USA och en erkänd symbol för frihet och demokrati. Statyn skänktes till USA av Frankrike vid hundraårsminnet av USA:s självständighetsförklaring från Storbritannien och stod färdig 1886.

Statyns egentliga namn är *Liberty Enlightening the World*, *Friheten upplyser världen och bilden av den 93 meter höga frihetssymbolen blir en stark kontrast till det vi nu får se i programmet*. Vi befinner oss fortfarande i Texas och passerar El Paso, en stad vid Mexikanska gränsen. Här får vi en kort inblick i problemen med dagens illegala invandring i USA och invånarnas syn på denna.

- Invandring är en laddad fråga i den politiska debatten i USA såväl som i Europa och Sverige. Hur uppfattar du det invånarna säger när de blir tillfrågade om hur de ser på invandringen från Mexiko? Fundera på din egen inställning till andra etniska grupper, som utmärker sig tydligt.

Rikedom, ära och berömmelse

Världens kanske mest kända och dessutom största spelstad hittar vi i USA - Las Vegas. På ytan ser Las Vegas glamouröst ut och staden har ett skimmer över sig – skapat av neonskyltar och löften om möjligheter. Drömmen om rikedom förblir för de allra flesta just en dröm och många är de som lämnar staden med mindre pengar på fickan än när de kom hit.

- Berättaren i filmen liknar Las Vegas vid en finlandsfärja som står still. Vad tror du att hon menar med det?

Los Angeles

En annan stad i USA dit många färdas med en dröm är Los Angeles och distriktet Hollywood. Amerikansk filmindustri har sitt centrum i Hollywood och de vita bokstäverna i Hollywood Hills är drömfabrikens välkända symbol.

Många lockas av ett liv i rampljuset och många är de stjärnor som fötts framför rullande kameror här. Sedan 1920-talet har amerikansk film varit världsledande och 1929 delades för första gången världens mest prestigefyllda filmpris, Oscar, ut just här.

- Vad vet du om filmens historia? Hur gammal är den rörliga bilden? När kom den första ljudfilmen och när kunde publiken se sina idoler i färg?
- Vad vet du om biografernas historia? När kom de första biograferna? Vad tror du om bions framtid med tanke på de många och enkla möjligheter vi har idag att se film?
- Gå in på www.oscars.org och läs om filmprisets historia. Kan du ta reda på vilka filmer som fått flest Oscars i historien?

I Los Angeles slutar vår resa genom USA. Vi har gjort korta, men intressanta, stopp längs vägen och de har fått oss att tänka till.

- När du nu tänker tillbaka på vad du sett – hur skulle DU vilja definiera vad som är mest amerikanskt?
- Fick du veta något om USA som du inte visste innan? Kanske kände du till det mesta av vad du så under resan, men programmet fick dig ändå att förstå något du inte tänkt på tidigare – vad var det i så fall?